

Chlouba Belianských Tater

ŽDIAR JE BAŠTOU GORALSKÝCH TRADIC

Ždiar se na první pohled liší od ostatních podtatranských vesniček. Snad i proto, že stojí na úpatí Belianských Tater, které mají jen málo společného se zbytkem pohoří. Právě tady leží centrum goralů – osobitého etnika, jehož příslušníci dodnes hovoří pro ostatní Slováky téměř nesrozumitelným nářečím.

Panorama Belianských Tater dodává Ždiaru jedinečný půvab.

Na rozdíl od Tatranské Lomnice a dalších obcí ve Vysokých Tatrách nevznikl Ždiar jako rekreační středisko. Jde o starobytlou osadu, která byla založena už během 16. století. Jejími prvními obyvateli byli pastýři a uhlíři valašského a rusínského původu. Dnes vesnice žije převážně z turistického ruchu, přesto si stále uchovává svou svéráznou podobu.

Barevné chaloupky

Chloubou Ždiaru je dobře zachovaná lidová architektura. Pro místní dřevěné domky je charakteristické modré či červené spárování, trámy zdobené bílými ornamenty a barevně malované okenice. Zdálky proto tato stavení připomínají pohádkovou perníkovou chaloupku. Střechu starých obydlí pokrývají štípané dřevěné šindele, materiál kdysi běžně používaný všude na slovenském venkově.

Nejstarší ve Ždiaru postavené příbytky byly pouze jednoposchodové. Využívaly se

obvykle jen sezonně. Šlo vlastně o jednoduché koliby bez oken, jež byly určené dřevařům a pastevcům. Zároveň tyto dřevěnice sloužily i jako maštale na ustájení ovcí. Později začala vznikat větší stavení pro celoroční obývání. Vždy se však jednalo výhradně o dřevěné roubenky. Většina byla postavena tak, aby byl uprostřed uzavřený atriový dvůr. Ten chránil přes noc ovce proti útokům hlavňových vlků a medvědů.

Pro potřeby cestovního ruchu se začaly některé stavby upravovat už po skončení první světové války. Nejčastěji tak, že byly jedny dveře nahrazeny více vchody, aby se získaly samostatné pokoje pro turisty. K významnějšímu narušení rázu obce došlo ovšem až v polovině minulého století. Pak naštěstí zasáhli památkáři, a tak ve Ždiaru dnes najdete unikátní soubor původních dřevěnic a opravdu jen velmi málo zděných domů. Čtyři nejvýznamnější soubory lidových staveb byla roku 1977 prohlášena za památkovou rezervaci.

Hrdí goralé

Obyvatelé Ždiaru jsou velmi hrdí na své goralské nářečí a tradice. Jejich kulturu utvářely snad všechny karpatské národy. Goralé obývají řadu obcí ve slovensko-polském pohraničí.

Jak se tam dostat

Pokud nepojedete vlastním vozem, pak se do Ždiaru dostanete nejsnadněji autobusem z Popradu. Většina spojů končí ve Starém Smokovci, kde je nutné přestoupit. Z Prahy jezdí do Popradu pravidelné přímé autobusové (8.45 h) i vlakové spoje (7 h).

Kdy sem vyrazit? Milovníkům vzácné flóry lze jednoznačně doporučit počátek léta, kdy tu horské svahy pokrývá koberec pestrobarevných květů. Časté deště a mlhy však v tuto dobu příliš nepřejí pěší turistice. Stálé slunečné počasí bývá obvykle v této části Slovenska, stejně jako ve Vysokých Tatrách, v září. V zimě jsou hory pro veřejnost uzavřené.